

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Број:

10/3-57

Датум:

22.03.2017.

Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу
подносимо следећи извештај:

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ:

1. Састав комисије:

1. Др Јелисавета Тодоровић, ред. проф.
2. Др Татјана Стефановић Станојевић, ред. проф.
3. Др Миодраг Миленовић, доцент

2. Одлука Већа департмана за психологију број 10/3-206 од 22.11.2016.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног родитеља, презиме:

____ Тијана (Глигор) Костов _____

2. Година уписа на мастер академске студије

2014/2015.

3. Назив студијског програма

Мастер академске студије психологије

III НАСЛОВ – МАСТЕР РАДА:

*Квалитет брачних односа, афективна везаност и социјална и емоционална усамљеност код
брачних парова различитих старосних група*

IV ПРЕГЛЕД-МАСТЕР РАДА:

Мастер рад *Квалитет брачних односа, афективна везаност и социјална и емоционална усамљеност код брачних парова различитих старосних група* у теоријском делу обухвата двадесет три стране на којима се аутор бави теоријским објашњењима квалитета брачних односа, истраживањима односа квалитета брака и старости, компонентама партнерске афективне везаности, односом афективне везаности и узраста као и теоријским објашњењима и истраживањима социјалне и емоционалне усамљености у различитим периодима живота брачних парова. У делу о брачном квалитету аутор описује различите ставове многих аутора о дефиницији појма квалитет брака. Квалитет брака се, у зависности од приступа, може мерити на три начина и то као задовољство, као међусобна прилагођеност супружника и као процена квалитета брачних односа (Обрадовић и Чудина-Обрадовић, 1998). Аутор такође наводи и истраживања која показују повезаност старости парова и квалитета брака. Често је навођено да је брачни квалитет највећи на почетку брака и у старости, а најмањи у средњој доби. У наставку рада аутор се бави дефинисањем појма афективне везаности, различитим класификацијама типова афективне везаности. Наведене су, између афективне везаности, као и истраживањима односа афективне везаности и старости. Наведене су, између осталих, класификација Мери Ејнсворт (Бојажљиви образац, Сигурни образац, Преокупирани образац и Избегавајући образац афективне везаности) и класификација Ким Бартоломеу тачније откриће да у основи свих модела стоје димензија Избегавања (модел другог) и димензија Анксиозности (модел себе). Ови радни модели су релативно стабилни, али они могу бити промењени уколико партнер има неки други модел везаности. Заједничка историја ојачава снаге старих парова и тиме умањује негативни утицај брачних тензија и сукоба. У старости присутно, боље разумевање емоција и проактивно дизајнирање личног окружења у служби је емоционалне регулације која води позитивној интеракцији међу супружницима. У теоријском делу су изнети и различити покушаји дефинисања појма усамљености, одређивања структуре усамљености и опис усамљености у различитим периодима живота. Усамљеност одражава интерперсонални дефицит који постоји као резултат мањка или мање задовољавајућих блиских односа од онога што особа жели. Повећава се са повећањем разлике између онога што појединац очекује и онога што стварно доживљава. Изнета је Вајсова типологија у којој се разликују социјална и емоционална усамљеност (Лацковић-Гргин, 2008). Социјална усамљеност настаје услед незадовољења социјалних потреба (Weiss, 1973, према Лацковић - Гргин, 2008) а Емоционална усамљеност настаје као резултат недостатка присности и интимне привржености некој другој особи (Weiss, 1973, према Лацковић - Гргин, 2008). Усамљеност је већа у млађој и старијој животној доби.

У методолошком делу који је образложен на девет страна представљен је проблем истраживања. Аутор истраживања се бавила питањем да ли постоје статистички значајне разлике у нивоу изражености појединих аспеката квалитета брачних односа (Задовољства браком, Кохезије пара, Слагање пара, Изражавања емоција и Укупни квалитет брачних односа), у нивоу изражености димензија афективне везаности (Избегавање и Анксиозност), у нивоу изражености димензија социјалне и емоционалне усамљености (Социјална усамљеност, Усамљеност у породици и Усамљеност у љубави) при поређењу различитих старосних група парова (брачни парови до 35 година, од 35 до 50 година и преко 50 година), питањем повезаности квалитета брачних односа, афективне везаности и социјалне и емоционалне усамљености код различитих старосних група парова, као и постојањем статистички значајних разлика у изражености наведених варијабли с обзиром на одређене социодемографске карактеристике (пол, образовање, запосленост, број деце и дужина брачног стажа). Инструменти коришћени у истраживању су Скала прилагођености у дијади (Dyadic Adjustment Scale – DAS; Спаниер, 1976), Ревидирана скала за процену искустава у блиским односима (Experiences in Close Relationships – ECR-R, Brennan, Clark & Shaver, 1998) и Скала социјалне и емоционалне усамљености чији су аутори Вера Ћубела-Адорић и Марина Некић (2004). Узорак чини 240 испитаника, тачније 120 брачна пара. Парови су распоређени у три старосне групе по 40 парова: брачни парови до 35 година, од 35 до 50 година и преко 50 година. Приказана је структура узорка с обзиром на социо-демографске варијабле, ток истраживања и план обраде података.

Наредни део мастер рада представља резултате истраживања. У овом делу приказан је степен изражености основних варијабли истраживања, као и њихова повезаност. Затим су приказане разлике у

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Број:

10/3-57

Датум:

22.03.2017.

степену изражености брачног квалитета, афективне везаности и усамљености с обзиром на социодемографске варијабле. Хипотезе истраживања су се делимично потврдиле. Резултати показују да млађи и стари брачни парови показују већи брачни квалитет у односу на парове средњих година што се и очекивало. Старији брачни парови показују већи скор на димензијама Избегавања и Анксиозности што се такође очекивало. Резултати су показали да су статистички значајни и позитивни корелати димензије Избегавања димензије Слагање пара, Изражавање емоција и Укупни квалитет брака, док су негативни Задовољство у браку и Кохезија пара на свим подзорцима узрасних група парова. Позитивни корелати димензије Анксиозности су димензије Слагање пара (на свим подзорцима), Изражавање емоција (на подзорку парова старости до 35 година) и Укупни квалитет брака (на подзорцима парова старости до 35 и преко 50 година), док су негативни корелати димензије Кохезија пара (на подзорку парова старости до 35 година) и Задовољство у браку (на подзорцима парова старости од 35 до 50 и преко 50 година). Добијени налаз је делимично у складу са полазним претпоставкама истраживања, али је очекивана негативна повезаност свих аспеката квалитета брака са димензијама афективне везаности. Статистички значајни и позитивни корелати димензије Социјалне усамљености су Слагање пара и Изражавање емоција, док су негативни Задовољство у браку (на подзорку од 35 до 50 и преко 50 година) и Кохезија пара, на подзорку парова узраста од 35 до 50 година. Резултати су показали да су статистички значајни и позитивни корелати димензија Усамљености у љубави и Усамљености у породици, димензије Слагање пара, Изражавање емоција и Укупни квалитет брака, док су негативни Задовољство у браку и Кохезија пара. Добијени налази су делимично у складу са полазним претпоставкама, јер се очекивала негативна повезаност свих димензија социјалне и емоционалне усамљености са свим аспектима квалитета брака. Добијени резултати су показали да су позитивни корелати димензије Избегавања димензије Социјална усамљеност (на подзорку парова старости од 35 до 50 година и преко 50 година). Усамљеност у љубави и Усамљености у породици (на свим подзорцима). Позитивни корелати димензије Анксиозности су димензије Усамљености у љубави и Усамљености у породици на подзорку парова узраста преко 50 година. Добијени налаз је очекиван и у складу са полазним претпоставкама. Резултати су показали да постоје статистички значајне разлике у процени аспеката квалитета брачних односа, с обзиром на пол. Млади мушкарци у поређењу са младим женама постижу више скорове на димензији Кохезија пара, док млађе жене у поређењу са младим мушкарцима постижу више скорове на димензијама Слагање пара и Укупни квалитет брака. Мушкарци средњих година у поређењу са женама средњих година постижу више скорове на димензији Задовољство у браку. Старије жене у поређењу са старијим мушкарцима постижу више скорове на димензијама Слагање пара, Изражавање емоција и Укупни квалитет брака. Добијени налаз је у складу са полазним претпоставкама. Код жене средњих година добијен је већи ниво Анксиозност у односу на мушкарце исте старости. Утврђено је да старије жене у поређењу са старијим мушкарцима постижу више скорове на димензијама Социјалне усамљености и Усамљености у љубави што се могло и очекивати. Резултати такође показују да парови са вишим нивоом образовања показују већи брачни квалитет од испитаника са нижим нивоом образовања. Такође, више скорове на димензији Избегавања постижу испитаници старости преко 50 година са нижим нивоом образовања. Више скорове на Социјалној и Емоционалној усамљености постижу испитаници старије и средње доби са ниским нивоом образовања. Запослени млађи у поређењу са млађим незапосленима постижу више скорове на димензији Кохезија пара, док незапослени у поређењу са запосленима постижу више скорове на димензијама Слагање пара, Изражавање емоција и Укупни квалитет брака. Утврђено је да запослени средње доби у поређењу са незапосленима истих година постижу више скорове на димензијама Задовољство у браку и Кохезија пара, док незапослени у поређењу са запосленима постижу више скорове на димензијама Слагање пара и Изражавање емоција. Запослени старости преко 50 година у поређењу са незапосленима старости преко 50 година постижу више скорове на димензији Задовољство у браку, док незапослени постижу више скорове на димензијама Слагање пара, Изражавање емоција и Укупни квалитет брака. Незапослени у поређењу са запосленима постижу више скорове на димензији Избегавања на свим старосним групама парова. Утврђено је да незапослени старији и средње доби у поређењу са

запосленима сличних година постижу више скорове на свим димензијама социјалне и емоционалне усамљености. Резултати су показали да млађи испитаници који немају децу и они који имају једно или двоје деце у поређењу са испитаницима који имају троје или више од троје деце, постижу више скорове на димензијама Задовољство у браку и Кохезија пара. Испитаници до 35 година са већим бројем деце постижу више скорове на димензијама Слагање пара и Изражавање емоција. Старији испитаници који немају децу показују више скорове на димензији Слагање пара, ниже на димензијама Задовољство у браку и Кохезија пара. Испитаници који су млађи и који имају већи број деце и они средњих година који имају мањи број деце постижу више скорове на Избегавању. Старији испитаници без деце постижу вишу Анксиозност. Утврђено је да млађи испитаници који имају једно, двоје или троје деце у поређењу са испитаницима који немају децу, као и испитаници који имају четвори или више од четворо деце у поређењу са испитаницима без деце и онима са једно, двоје или троје, су незадовољнији социјалном мрежом. Испитаницима преко 50 година који немају децу у поређењу са испитаницима који имају једно или двоје деце, недостају присности и интимне везе. Постоји статистички значајна и позитивна повезаност дужине брачног стажа са димензијама Слагање пара и Изражавање емоција, као и негативна са Задовољством у браку и Кохезијом пара на подзорку млађих парова. Добијена је статистички значајна и негативна повезаност дужине брачног стажа са димензијама Кохезија пара, Слагање пара, Изражавање емоција и Укупни квалитет брака на подзорку парова средње доби. Утврђена је статистички значајна и позитивна повезаност дужине брачног стажа са димензијом Задовољства у браку, као и негативна са димензијама Слагање пара, Изражавање емоција и Укупни квалитет брака на подзорку старијих парова.

Резултати истраживања су изложени на четрдесет осам страна. Дискусија је дата на шеснаест страна, а најзначајнији налази саопштени су у закључку на три стране. Литература је наведена на седам страна и чини је укупно 68 библиографских јединица. Укупно, мастер рад има 112 страна.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА -МАСТЕР РАДА:

1. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

У закључку истраживања кандидаткиња наводи да се најважнији налаз тиче постојања статистички значајних разлика у процени квалитета брачних односа и изражености димензија афективне везаности при поређењу различитих узрасних група парова. Парови старости од 35 до 50 година и преко 50 година у поређењу са паровима старости испод 35 година, се више слажу са партнерима, отвореније изражавају емоције и процењују бољим свој квалитет брака, док парови старости испод 35 година у поређењу са паровима од 35 до 50 година сматрају да имају веће задовољство у браку. Остали резултати су наведени у опису рада. Кандидаткиња се није бавила теоријском анализом кључних конструката као што је квалитет брака, приврженост и осећање емоционалне и социјалне усамљености, тако да у том делу овог мастер рада нема изведених закључака. Закључци се односе пре свега на методолошка ограничења и могућа побољшања у будућим истраживањима. Закључци су изведени коректно уз препоруку да у будућим анализама квалитета брака свакако треба сагледати везу са депресивношћу, анксиозношћу и стресом.

2. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Кандидат Тијана Костов поступно и систематично презентује резултате поштујући правила научне методологије од провере поузданости коришћених инструмената, приказа дескриптивне статистике и

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Број:

10/3-57

Датум:

22.03.2017.

приказа резултата према хипотезама. У дискусији се наводе најзначајнији резултати који се тумаче у складу са постојећим налазима у литератури, али се обраћа пажња и на значење сваког појединачног резултата у контексту свих осталих налаза. Добијени подаци доприносе бољем разумевању релација између узраста брачних партнера и квалитета брака, као и повезаности између квалитета брака, привржености и доживљаја усамљености партнера који су различитог узраста. Тумачење резултата је адекватно и налази су сагледавани у контексту постојећих емпиријских истраживања. Кандидат налазима истраживања приступа са довољно опрезности, с обзиром на природу истраживаних параметара.

3. КОНАЧНА ОЦЕНА -МАСТЕР РАДА

Комисија оцењује да је тема мастер рада актуелна и са значајним практичним импликацијама о којима ауторка аргументовано промишља ослањајући се на добијене резултате. У теоријском образложењу проблема обухваћени су савремени теоријски приступи, који се баве квалитетом брака, типовима привржености и осећањем емоционалне и социјалне усамљености. Добијени резултати су прегледно приказани и интерпретирани у складу са научном методологијом, уважавајући постојеће податке у литератури.

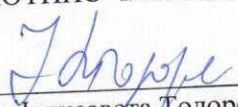
Рад садржи све елементе које извештај о научном истраживању треба да има и представља самостални истраживачки допринос теми који има теоријски и практичан значај у проучавању партнерских односа. Може се рећи да је кандидаткиња успешно осмислила истраживачки проблем, спровела истраживање, анализирала резултате и дошла до значајних и релевантних закључака.

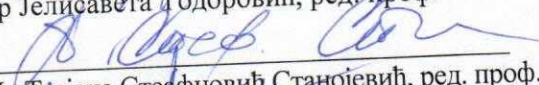
VI ПРЕДЛОГ:

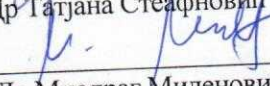
На основу укупне оцене тезе, комисија предлаже:

да се мастер рад прихвати, а кандидату одобри јавна одбрана

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Јелисавета Тодоровић, ред. проф.

Др Татјана Стефановић Станојевић, ред. проф.

Др Миодраг Миленовић, доцент